వ్యధార్తుని అవ్యక్తత

ఆఫీసువరండాలో నించోని "ఒక్కొక్క మనిషి కొక ప్రత్యేక అవలక్షణం వుంటుంది" అనుకుంటున్నాడు అర్ధస్వగతంగా కృష్ణమూర్తి.

ఒకటో తారీకు. సాయంత్రం అయిదు గంటలు. నిర్విరామంగా కుర్చీమీద కూర్చుని టేబుల్‌మీది కాగితాల దొంతరలు చూస్తూ గుటకలు వెయ్యాల్సిన కృష్ణమూర్తికి మానవ మనస్తత్వ పరిణామాలమీదికి ఆలోచన యెందుకుపోయిందో నాకర్థం కాలేదు.

"ఏమిటి అంటున్నారు?" అన్నాను.

"అబ్బే యేమీలేదు."

ఏమీ వుండకండావుండదని నాకు తెలుసు. నాకు తెలుసునని ఆయనకూ తెలుసు. నింపాదిగా చెయ్యిపట్టుకుని కాస్త రహస్యంగా వుండే స్థలానికి తీసుకెళ్ళి ఏమిటో చెప్పమన్నాను.

"సుబ్బారావునుగురించి అన్నాను" అన్నాడు.

"ఏమంటాడతను?"

"చూడండి. మనందరమూ కూడా ఆర్థికంగా ఒకే మంద్రస్థాయిలో ఉన్నవాళ్ళం. మనని మనమే మోసపుచ్చుకోటం, అవమానించుకోటం తగునా?" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

నేనేమీ పలకలేదు. ఆయనే సాగించాడు: "నాలుగు నెలలక్రితం సుబ్బారావు నాదగ్గర తీసుకొన్న యెనిమిది రూపాయల చేబదులు యింత వరకూ పరిష్కారం కాలేదు. పరస్పర మిత్రత్వాన్ని పురస్కరించుకుని ముఖం యెదటే అడిగెయ్యలేక వూరుకొన్నాను. నేనుమాత్రం కుబేరుడిని కానుగదా? ఆ కాస్తపనీ యివాళచేశాను. 'నా దగ్గర డబ్బులేదు, వున్న

ప్పుడు తీసుకో' అంటాడు. యేమంత సబబో మీరే చెప్పండి" అన్నా డాయన. అయ్యన ముఖం నిజంగా జేవురించిపోయింది.

"సుబ్బారావు మూర్ఖుడనీ వ్యవహారజ్ఞాన శూన్యుడనీ నేననను. కాని- డబ్బు విషయంలో తోటివాళ్ళకు యెన్ని యిబ్బందులుంటాయో మనం వాళ్ళని అనవసరంగా బాధించకూడదన్న యింగితం వుండాలంటాను. అత నీవిషయం గమనించాలి."

"గమనించే శక్తి అతనికి లేనప్పుడు గమనింప జేయడం మన విద్యుక్తధర్మం" అన్నాను. నా మెదడు తలకిందులుగా పనిచేస్తోంది. ఏమిటి చెయ్యటం ?

కృష్ణమూర్తి వెళ్ళిపోయేక మరి యిద్దరుముగ్గురు యిదే విషయాన్ని తమలో తాము చెప్పుకొని వాపోవటం విన్నాను. చివరకు వాళ్ళు తేల్చు కొన్న సారాంశం ఏమంటే, సుబ్బారావులాంటి మూఢులకు యికనెవ్వరూ చేబదుళ్ళు యివ్వటం కూడదని.

"మనిషి తత్వం తెలిసిందిగనక యికనెవ్వరం యివ్వము. కాని, యిదివరకే యిచ్చిన డబ్బుమాట యేమిటి?" అనడిగాను. ఒకరి ముఖాలు ఒకరం చూచుకున్నాము.

మొత్తానికి సుబ్బారావు చర్యను మే మందరమూ నిశితంగా నిర సిస్తున్నాము. నా మెదడు మాత్రం ఒకంతట యీ విషయాన్ని వదిలి విశ్రాంతి తీసుకునేట్టు తోచదు. ఏదో పరిష్కారమార్గం ఆలోచించాలి. తప్పదు అనుకున్నాను.

ఆర్థికమాంద్యం, ప్రజల కొనుగోలుశక్తి తగ్గటం ప్రభుత్వ సహాయ నిరాకరణం యిలాంటి విషయాలమీద సుబ్బారావుతో యేం మాట్లాడి యేమీ ప్రయోజనంలేదు! ఎంచేతంటే వాటిలో అతను మాకన్నా మేధావే అవును.

నెలసరి జీతాలు మాకెట్లానూ చాలవు. చివరి వారంరోజుల్లోనూ యెంతదొరికితే అంత అప్పు చేస్తూనే వుంటాము. కాని యివన్నీ తిరిగి జీతం అందిన వుత్తర క్షణంలో తీర్చెయ్యకపోతే మా పరపతి నిలవదు. ఇక అప్పు పుట్టదనే భయంతోనైనా వెంటనే తీర్చేస్తాము. కాని సుబ్బారావు వుద్దేశ్యం యేమైవుంటుంది? ఏమిటతని కాధైర్యం? ఒకడికి మాటయిచ్చి దాన్ని నిలపెట్టుకోకపోతే యిక వాడిముందు తిరిగేందుకు తలకొట్టేసినట్లు యమ యాతన పడతామే. ఈవెధవ అంతరాత్మ వేధించుకు తింటుందే—ఇక మరి యీ సుబ్బారావనే మానవ మాత్రుడు నాలుగు నెల్లబట్టీ యెట్లా నిద్ర పోతున్నాడు ?

"ఇప్పుడు నాదగ్గర డబ్బులేదు. ఉన్నప్పుడు తీసుకో" అన్నాట్ట. ఎంత నిష్ఠురం! ఇవ్వటమూ తిరిగి తీసుకోవడమూకూడా కృష్ణమూర్తి వంతే అయితే ఇక సుబ్బారావుచేసే పనేమిటి? ఇక నతన్ని మనిషిగా పరిగణించటం యెలాగు ?

"లాభంలేదు. సుబ్బారావులో అణిగిమణిగి నివురుకప్పిపోయిన మానవత్వాన్ని మేల్కొల్పాలి. ధర్మసూత్రాలన్నూ నీతినిజాయితీలనూ మరుగు పరుస్తున్న దానవత్వాన్ని పారద్రోలాలి. అతన్నెట్లాగయినా వప్పించి కృష్ణమూర్తికి తక్షణమే ఎనిమిదిరూపాయలూ తిరిగి యిచ్చేసేట్టు చేయాలి, కాగా జరిగిన ఆలస్యానికీ తన పెడజవాబుకీ మిత్రుడి మనస్సు కష్టపెట్టిన మూఢత్వానికీ క్షమాపణ చెప్పించాలి, అప్పుడుగాని నా విధ్యుక్తధర్మం నెరవేర్చినట్టు కాదు" అనుకొన్నాను.

శిరఃకంపన ఒకక్షణం ఆగింది. మళ్లీ ఒక క్షణం పస్తాయించాను. నేనెవరు ? ఈ కథలో నాకు జోక్యం యేమిటి ? "కృష్ణమూర్తికీ నాకూ వున్న లిటిగేషన్సు ఏమిటో? ఇందులో నీకు సంబంధం యెందుకు ? అనవసరమైన విషయాలు కెలుకుతావేం, నీఅంత తెలివి అవతలవాళ్ళకూ

వున్నదని ఇప్పటికయినా తెలుసుకొని వర్తించు'' అని సుబ్బారావంటే నేనేం చెయ్యాలి ?

కృష్ణమూర్తికి అతనికీ యెన్నెన్నో లిటిగేషన్లు వుండొచ్చు. నా కభ్యంతరంలేదు. కాని బయట మనమంతా కలిసి నిర్మించుకొన్న సమాజం అంటూ ఒకటుంది. ఆ సమాజం తరఫున నిన్ను నిలవేసి మరీ అడుగుతున్నాను-అంటాను! అవతలి వక్తి కృష్ణమూర్తయినా మరో వెంకట సుబ్బయ్య అయినా నాకు పట్టదు. కాని నువ్వు చేసినపని నాకు నచ్చలేదు. అది మానవధర్మాలను మాటుపెడుతోంది. నీ ఒక్కడితో ఆయిందా యేమిటి? రేపు కృష్ణమూర్తి మే మెవరం అణా అప్పు అడిగినా లేదని వూరుకుంటాడు. నీవు నేర్పిన గుణపాఠంవల్ల అతను అబద్ధం ఆడటం అనే కొత్త విషయం నేర్చుకోవలసి వస్తుంది. తోటి మానవుడిమీద అపనమ్మకం బయలుదేరుతుంది. అతన్ని క్షణక్షణానికీవేధించే పశుప్రాయపు టభిప్రాయం ఒకటి మిగిలి పోతుంది. నువుచేసిన పనివల్ల పశువుగా తయారయావు, ఇదొక్కటీ చాలు యీ విషయంలో నేను జోక్యం కలిగించుకొందుకు అంటాను.

సుబ్బారావు యెంత కఠినాత్ముడు! నాలుగు సంవత్సరాలనుంచి తనకు రావలసిన ఇంక్రిమెంటు ''డ్రా''చేసి యివ్వనందుకు తోటి గుమాస్తా ఒకడిని మనసులోనూ బయటకూడా తిట్టిపోస్తున్నాడే! నాలుగు నెలలకింది బాకీయే తను తీర్చడు!

పొద్దున లేచిందిమొదలూ మనం సంస్కారం అంటూ ఒకటి వెంట వేసుకుని తిరుగుతూంటాము, మనంచేసే ప్రతిపనికి దాన్నే జవాబుదారీ చేస్తాము. మన ప్రతి పనిలోనూ దాన్ని యిరికిస్తాము. ఎక్కడో నయాగరా జలపాతంలో ధభీలని దూకే వరవడికి కలిగేశబ్దం మన చెవులకు అస్పష్టంగా వినిపిస్తూంటుంది. ఏమిటి మనం చేస్తున్న యీ పనులు ?

ఒకటో తారీకు రాత్రి నాకు సరిగా నిద్రలేదు, ఇవే ఆలోచనలు. ఒకవేపు సుబ్బారావూ మరోవేపు కృష్ణమూర్తీ కనిపిస్తారు. ఎవరిది న్యాయం

ఎవరిది అన్యాయం? ఇద్దరిదీ అన్యాయమూ ? న్యాయమూనా ? - అట్లా అయేందుకు అవకాశం యెట్లావుంది ? మనం మానవులంకాని సందుల్లోని పందులం కాదు. మనం ముందుకు దూకి కార్యాచరణలో తన మున్కలయేటు పనిచేసి ప్రగతిని సాధించాలిసిన వాళ్ళంకాని మోసంతో అన్యాయంతో సిగ్గువిడిచి సంచరించాలిసిన అనాగరీకులం కాదు. నిజం యెప్పటికయినా నిజమే.

రెండో తారీకు ఆదివారం అయింది కనక-తాపీగా తొమ్మిదింటికి లేవటం జరిగింది. కాలకృత్యాలన్నీ తీర్చుకుని యెప్పుడో నేను నిద్ర లేవక ముందే కుర్రవాడు తెచ్చిపడేసిన రెండణాల పేపరు చదవకుండానే బజారుకు బయలు దేరాను. గతదినపు టాలోచనలు నన్ను అప్పుడు యేం చేస్తున్నాయో చెప్పలేనుగాని నేనుమాత్రం అనుకోకుండానే సుబ్బారావు యింటికి చేరుకున్నాను.

అదృష్టవశాత్తూ ఆయన ఇంట్లోనే వున్నాడు. కుశలప్రశ్న లయ్యాక అసలు విషయంలోనికి వుపక్రమించాను ;

''కృషమూర్తికి మీరివ్వాల్సిన ఎనిమిది రూపాయలూ జాగుచేస్తున్నారట ! అతను నిన్న నాతో చెప్పుకొని మహా విచారపడ్డాడు'' అన్నాను.

సుబ్బారావు ముఖంలో వెంటనేవచ్చిన ఉద్వేగం ఏమిటో నేను చదివెయ్యలేకపోయాను. ఆయనమాత్రం జవాబు చెప్పాడు: ''ఏ నెల కా నెలే యివ్వలేకపోతున్నాను. తలకుమించిన భారం అయిపోయింది. ఏం చెయ్యను? రెండొందలు పంపమని మా బావమరిదికి వుత్తరంరాసి వారం రోజులయింది. వాడింతవరకూ జవాబే యివ్వడు'' అన్నాడు.

“నా వుద్దేశ్యం మీరు కావాలని ఆలస్యం చేసున్నారని కాదు. మీరు బాకీ తీసుకున్నప్పుడు చెప్పిన మాటేమిటి. వచ్చే మొదటి తారేకున యిస్తామన్నారుకదా ? నాలుగు నెలలు....”

"ముందే చెపితినే? ఏనెల కానెలే, యీ నెల బాకిలన్నీ తీర్చేద్దామనుకోవటం, తీరా జేబులో డబ్బు జేబులోనే హరించుకుపోవటం—మామూలయిపోయింది."

"కాస్త ఆలోచించండి. అన్నింటి విషయం వేరూను, కృష్ణమూర్తి దగ్గర తీసుకొన్న డబ్బు విషయం వేరూను! మనందరి జీతమూ సమానమే అయినప్పుడు మీరిట్లా అతన్ని బాధపెట్టి—"

"తప్పదుమరి. మన బాధలు—"

ఎట్లా సుబ్బారావుని వినేలా చెయ్యటం?

"ఏమయినా మీరు కృష్ణమూర్తివిషయం వుపేక్షించటం మాకెవరికీ సబబుగాలేదు. అతనేమి పెట్టెనిండా డబ్బున్నవాడు కాదుగదా? జీతంమీదే యింటిల్లిపాదీ బతకాలి. మనందరికన్నా అతనికి డాక్టరుబిల్లు అనే ఖర్చు అదనముగా వున్నది! కాస్త ఆలోచించండి తాపీగా. మీకే తోస్తుంది, మీజాగువల్ల అవతలివాడు పడే కష్టాలు. మీమూలంగా మరో మనిషి కుంగిపోవటం మీకుమాత్రం యిష్టమా?"

సుబ్బారావు నేనెన్ని కఠినోక్తులు చెప్పినా కోపపడకుండా వప్పుకున్నందుకుమాత్రం సంతోషించాను. కాని మొత్తంమీద తనది తప్పేనని నేను వప్పించలేకపోయాను. పోతే అవతలివాడు యిబ్బందిపడుతున్నాడు కనక బాకీలో కొంతభాగం మాత్రం యిప్పుడిచ్చి మిగతాది కొద్దిరోజులలో యిస్తానన్నాడు. ఆ కొంతభాగం అయిదు రూపాయలు చేయించేటప్పటికి నా తలప్రాణం తోకకొచ్చినంత పనయింది. లేచి వసూవస్తూ సోదర మానవాళిపట్ల వర్తించటంలో యెంతో మెళుకువ వుండాలనీ మననిగురించి మరొకడు చెడుగా భావించేందుకు స్కోప్ యివ్వగూడదనీ చెప్పాను.

నేనిట్లా బజారున పడ్డానోలేదో వెనకనించి విపరీతమైన సైజులో నవ్వు వినిపించింది. ఆనవ్వు సుబ్బారావుదేనా అన్న విషయం నేను అమీతుమీ తేల్చుకోలేకపోయినాను. ఇంతకూ యీ వ్యవహారంలో నాపాత్ర యెంతవరకు సమంజసమో సమర్థనీయమో మటుకు నాకర్థంకాదు. *

(తెలుగు స్వతంత్ర)